

75.2
6
2532
0.2

นม
6
2532
ฉ.2

พระลิก
แนวเวลาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิด
พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
วันศุกร์ ที่ ๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

33

เลขทะเบียน..... ๒๗๐

เลขที่..... ๕๖๓ ๖ ๒๕๓๒ ๑.๒

วันที่..... ๒๐ มี.ย. ๓๔

๒ ๕ มี.ย. ๒๕๓๔

คำกราบบังคมทูล

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

โดย

พลตำรวจโทจรัส มังคลารัตน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

วันศุกร์ที่ ๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทูลเกล้าฯ ถวายของพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า พลตำรวจโทจรัส มังคลารัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในนามคณะข้าราชการศาลจังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการ และพลกนิกรชาวจังหวัดนครราชสีมา ผู้สัจจรักภักดีมีโน-เอกฉันท์ พร้อมกันเฝ้าทูลละอองพระบาทในมณฑลพิธีนี้ ขอพระราชทานพระราชมงคลนามพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาท เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้รับเสด็จพระราชดำเนินด้วยจิตโสมนัสเป็นล้นพ้น

เนื่องด้วยคณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา และบรรดานักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมาทั้งปวง มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า สมควรที่ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายจะได้ร่วมกันประกอบกิจกรรมประการใด ประการหนึ่ง เพื่อแสดงถึงพลังสามัคคีของนักกฎหมาย และได้ร่วมกันพิจารณาแล้วเห็นว่า ในฐานะที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติทั้งในด้านกฎหมายและด้านอื่น ๆ รวมทั้งได้ทรงวางหลักราชการศาลยุติธรรมเป็นระเบียบมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบัน จนได้รับยกย่องให้เป็น “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” ทรงเป็นปูชนียบุคคลที่ควรแก่การยกย่องสรรเสริญยิ่ง ในที่สุดจึงได้มีมติให้จัดสร้างพระอนุสาวรีย์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ประดิษฐานไว้ ณ บริเวณศาลจังหวัดนครราชสีมา เพื่อจักได้เป็นที่เคารพสักการะ และยึดเหนี่ยวจิตใจของบรรดานักกฎหมาย และประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาทั้งปวง และเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระกรุณาธิคุณแก่ชนรุ่นหลังสืบไป บรรดานักกฎหมาย ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอื่น ๆ จึงได้พร้อมใจกันร่วมสมทบทุนสร้างพระรูปหล่อด้วยโลหะสัมฤทธิ์รมดำประทับยืนบนพระแท่นหินอ่อน อัญเชิญประดิษฐานไว้หน้าอาคารศาลจังหวัดนครราชสีมา

บัดนี้ ได้มีหมายมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชมงคลนามพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพื่อความสิริสวัสดิมงคลสถาพรสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สารบัญ

	หน้า
ประวัติการก่อสร้างพระอนุสาวรีย์	
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์	๕
โครงการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์	
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์	๑๖
พระประวัติ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์	๒๕
ประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา	๓๑
ประวัติศาสตร์คดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	๔๐
ประวัติศาสตร์แขวงนครราชสีมา	๔๘
การประชาสัมพันธ์	๕๓

พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ประวัติการก่อสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ มีผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายทั้งในส่วนราชการและเอกชนเป็นจำนวนมาก แต่ก่อนมาการประกอบพิธีวางพวงมาลาถวายสักการะพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ในวัน “รพี” ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์ท่านยังไม่มีพระอนุสาวรีย์เป็นการถาวร คงมีแต่การนำพระรูปขนาดเล็กมาประดิษฐานหน้าอาคารศาลจังหวัดนครราชสีมา ในการวางพวงมาลาถวายสักการะเท่านั้น นักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมาจึงเห็นสมควรจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ให้สมพระเกียรติ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการให้สำเร็จจนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ นายมงคล เปาอินทร์ อธิบดีผู้พิพากษามาสด ๓ นาย-พินิจ เพชรรุ่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา ได้ร่วมกับนายสุเทพ เจตนาการณ์กุล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา เริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง โดยขอให้กรมศิลปากรช่วยหล่อพระรูป ออกแบบฐานพระอนุสาวรีย์ ตรวจผังสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ อธิบดีกรมศิลปากร โดยให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการและคำนวณค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งเป็นเงินประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ขณะนั้นมีเงินที่จะดำเนินการเพียง ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเงินที่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมาคนก่อน ๆ ได้จัดหาเตรียมไว้ สำหรับเงินทุนส่วนที่ยังขาดอยู่ท่านบุญ โธณินดี ประธานศาลฎีกาในขณะนั้น ได้สมทบให้เริ่มแรก ๑๐,๐๐๐ บาท และมอบเหรียญหลวงพ่อกษม เขมโก จำนวน ๕๐๐ เหรียญให้เจ้าหน้าที่หาเงินสมทบอีกส่วนหนึ่ง คณะทนายความจังหวัดนครราชสีมา ช่วยสมทบอีก ๒๙,๐๐๐ บาท และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาเงินโดยมีนายมงคล เปาอินทร์ อธิบดีผู้พิพากษามาสด ๓ เป็นประธาน นายก้าน อันนันทน์

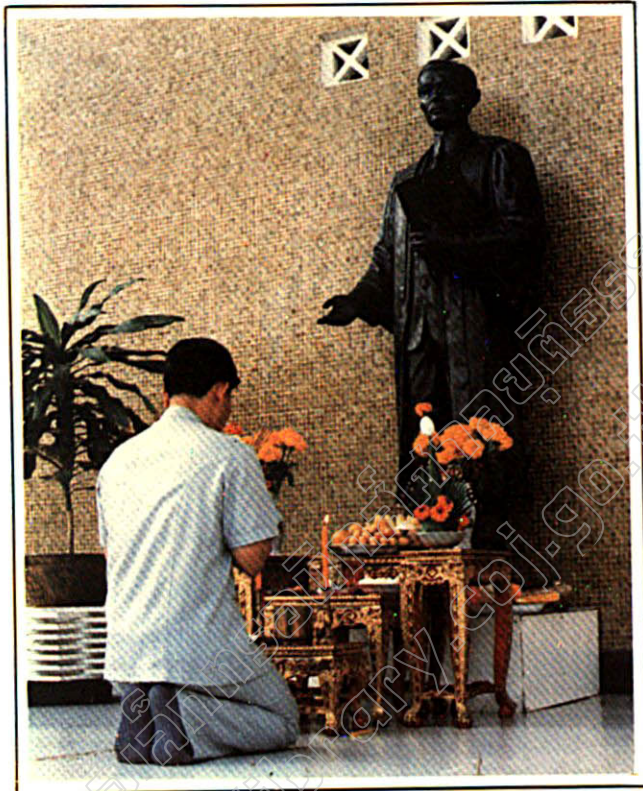
รองอธิบดีผู้พิพากษามาสด ๓ เป็นรองประธาน นางจิระวรรณ ศิริบุตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา นายเด็ดดวง สุนทรรัตน์ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองนครราชสีมา นายวิรัช กาญจนาวนิช อัยการอุทธรณ์ พ.ต.อ.สิทธิศักดิ์ อินทรธมยา ผู้กำกับการตำรวจภูธร ๒ จังหวัดนครราชสีมา นายพิศาล สมบูรณ์ศิลป์ ประธานอนุกรรมการสภาพนายความภาค ๓ และผู้มีเกียรติอื่น ๆ อีกหลายท่านเป็นกรรมการ โดยจัดสร้างพระรูปพระองค์ท่าน เนื้อทองแดง สูง ๑๖ นิ้ว จำหน่ายองค์ละ ๓,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ท่านบัญญัติ สุชีวะ อดีตประธานศาลฎีกา ได้กรุณามอบเหรียญพระรูป พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์จำนวน ๒,๕๐๐ เหรียญ เพื่อจำหน่ายนำเงินมาสมทบในการนี้ด้วย ขณะเดียวกันคณะกรรมการก็ได้ขอความสนับสนุนไปยังพ่อค้า และผู้ประกอบการวิชาชีพทางกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมาอีกทางหนึ่งด้วย

เมื่อได้ดำเนินการหล่อพระรูปสิ้นค่าใช้จ่ายไป ๖๐,๐๐๐ บาท นายพินิจ เพชรรุ่งก็ย้ายไปรับราชการที่ศาลแพ่ง ได้มอบเงินที่เหลือจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาทเศษ ให้ นายหัสดี ไกรทองสุข ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมาคนปัจจุบันดำเนินการต่อ นายหัสดี ไกรทองสุข ได้ดำเนินการก่อสร้างแท่นฐานพระอนุสาวรีย์และอัญเชิญพระรูปของพระองค์ท่านขึ้นประดิษฐานบนพระอนุสาวรีย์จนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๑ การก่อสร้างพระอนุสาวรีย์ตลอดจนปรับปรุงบริเวณปริมณฑลโดยรอบพระอนุสาวรีย์สิ้นเงินประมาณ ๒๖๐,๐๐๐ บาท

พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ประดิษฐาน ณ บริเวณหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นที่เคารพสักการะและสดุดีเทอดพระเกียรติของพระองค์ที่ทรงมีต่อวงการกฎหมายไทย .

พิธีอัญเชิญพระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ขึ้นประดิษฐานบนแท่นพระอนุสาวรีย์วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

ที่ ศธ ๐๗๐๖/๖๔๔๘

กรมศิลปากร

ถนนหน้าพระธาตุ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๐

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เรียน อธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๑/๒๒๔๔๘
ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๐

ตามที่สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๓ จังหวัดนครราชสีมา ได้แจ้ง
ขออนุญาตสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ประดิษฐาน ณ บริเวณศาลจังหวัดนครราชสีมา และติดต่อประสานงานกับกรม-
ศิลปากรมาโดยลำดับ นั้น

กรมศิลปากรได้ดำเนินการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตสร้าง
ให้ตามระเบียบแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้สร้างได้ ดังรายละเอียดในสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งแนบ
มาพร้อมกันนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

โทร. ๒๕๒๐๓๑๐, ๒๕๑๐๓๘๒

ที่ นร ๐๒๐๑/๒๒๔๔๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๓๐

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๗๐๖/๒๘๐๔๓ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม
๒๕๓๐

ตามที่ขอให้นำความกราบบังคมทูลฯ เรื่อง อธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๓ จังหวัด
นครราชสีมา และอธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๖ จังหวัดพิษณุโลก ขอพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรี-
ดิเรกฤทธิ์ ประดิษฐาน ณ บริเวณหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา และศาลจังหวัด
พิษณุโลก เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระเกียรติคุณในฐานะพระบิดาแห่งกฎหมายไทย
ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย นั้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้สำนักราชเลขาธิการนำความกราบ
บังคมทูลฯ ต่อไปแล้ว

บัดนี้ สำนักราชเลขาธิการแจ้งว่า ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต

จึงเรียนมาเพื่อจักได้ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสตี ศรีบุญเรือง)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

โทร. ๒๘๑๒๒๔๐

ที่ ศธ ๐๗๐๖/๒๘๐๔๓

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. ๑๐๓๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๓๐

เรื่อง ขอพระราทานพระบรมราชานุญาตสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ๒ แห่ง

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารประกอบการพิจารณาสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้า-
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ บริเวณหน้าศาล
จังหวัดนครราชสีมา ๒ ชุด
๒. เอกสารประกอบการพิจารณาสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้า-
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ บริเวณหน้าศาล
จังหวัดพิษณุโลก ๒ ชุด
๓. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์
แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ. ๒๕๒๐

ด้วยอธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๓ จังหวัดนครราชสีมา และอธิบดีผู้พิพากษา
ภาค ๖ จังหวัดพิษณุโลก มีความประสงค์จะสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ประดิษฐาน ณ บริเวณหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา
และศาลจังหวัดพิษณุโลก ตามลำดับ เพื่อเป็นอนุสาวรีย์รำลึกถึงพระเกียรติคุณ
ในฐานะพระบิดาแห่งกฎหมายไทย ในกรณีนี้ ได้ขอให้กรมศิลปากรพิจารณาให้
ความเห็นชอบตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ
และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ. ๒๕๒๐ แล้ว ดังรายละเอียดตามเอกสาร
ประกอบการพิจารณาที่แนบมาพร้อมนี้

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการตามที่กรมศิลปากร
รายงาน และสมควรนำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรม-
ราชานุญาตสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
โดยผ่านราชเลขาธิการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(มานะ รัตนโกเศศ)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

โทร. ๒๔๑๐๓๔๒, ๒๔๒๐๓๑๐

ที่ ยธ ๐๒๐๐.๓๐๐/๒๐๖๔

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เรียน อธิบดีกรมศิลปากร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ภาพถ่ายแบบปั้นจำลองอนุสาวรีย์ ๔ ชุด
 ๒. แผนผังแท่นฐานพระอนุสาวรีย์ ๔ ชุด
 ๓. แผนผังสังเขปบริเวณศาลจังหวัดนครราชสีมา ที่จัดสร้างอนุสาวรีย์ ๔ ชุด
 ๔. คำจารึกแท่นฐานอนุสาวรีย์ ๔ ชุด
 ๕. ประวัติประติมากร ๔ ชุด

ด้วยสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ ศาลจังหวัดนครราชสีมา และนักกฎหมายทุกสาขาวิชาชีพในจังหวัดนครราชสีมา มีความประสงค์จะจัดสร้างพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ที่บริเวณหน้าอาคารศาลจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นที่เคารพสักการะ และสดุดี เทอดพระเกียรติของพระองค์ ที่ทรงมีต่อวงการนักกฎหมายไทย โดยพระรูปจะมีขนาดสูง ๒ เมตร เป็นโลหะรมดำทองยืນ พระหัตถ์ขวาทรงถือตำรา ประดิษฐานบนแท่นฐานหินอ่อน ซึ่งเป็นแบบและขนาดที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดสร้างแล้วเมื่อปี ๒๕๖๖ โดยนายสนั่น ศิลากรณ์ เป็นประติมากรผู้ปั้นหล่อ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และนำเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณา
สร้างอนุสาวรีย์กรมศิลปากรดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายก้าน อันนันทน์)

รองอธิบดีผู้พิพากษา ๓

ทำการแทน อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

โทร. นครราชสีมา (๐๔๔) ๒๔๑๐๓๘.

ที่ ศธ ๐๗๐๖/๔๙๐๔

กรมศิลปากร

ถนนหน้าพระธาตุ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เรียน อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

อ้างถึง หนังสือสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ ที่ ยธ ๐๒๐๐.๓๐๐/๒๐๖๔

ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ ศาลจังหวัดนครราชสีมา และนักกฎหมายทุกสาขาวิชาชีพในจังหวัดนครราชสีมา ประสงค์จะสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ บริเวณหน้าอาคารศาลจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสักการะและเทิดพระเกียรติ ตามแบบและขนาดพระอนุสาวรีย์ที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งนายสนั่น ศิลากรณ์ เป็นประติมากรผู้ปั้นหล่อ จึงขอให้หาเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์ กรมศิลปากร พิจารณา นั้น

คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์ กรมศิลปากร ได้พิจารณาในหลักการแล้ว มีมติเห็นชอบ ส่วนด้านความเหมาะสมของสถานที่ก่อสร้างและแบบแท่นฐานนั้น กรมศิลปากร จะจัดส่งเจ้าหน้าที่เดินทางมาพิจารณา ณ บริเวณศาลจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะได้แจ้งรายละเอียดให้ทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

โทร. ๒๕๒๐๓๑๐, ๒๕๑๐๓๔๒

โครงการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

หลักการและเหตุผล

ด้วยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์) เป็นเจ้านายพระองค์หนึ่งที่ทรงมีพระทัยมุ่งมั่นทำงานอันก่อให้เกิดประโยชน์และสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะด้านกฎหมาย นั้นถือได้ว่า พระองค์ทรงมีพระคุณต่อวงการกฎหมายของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่งหาที่สุดมิได้ จนได้รับการยกย่องว่าทรงเป็น “พระบิดาแห่งนักกฎหมายไทย” ซึ่งทรงเป็นที่เคารพสักการะของนักกฎหมายไทยตลอดมาตราบเท่าทุกวันนี้ มีเสื่อมคลายในวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์ คือวันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปี นักกฎหมายไทยถือเป็นวันสำคัญยิ่งวันหนึ่งในรอบปี จึงได้กระทำพิธีวางพวงมาลา เพื่อเป็นการเคารพสักการะ และสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ ของพระองค์พร้อมกันทั่วประเทศ เรียกกันว่า “วันรพี”

วัตถุประสงค์

เนื่องด้วยจังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดใหญ่มีพลเมืองกว่าสองล้านคน และมีผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาขาต่าง ๆ ทั้งในส่วนราชการและเอกชนเป็นจำนวนมาก แต่ในการประกอบพิธีวางพวงมาลาเคารพสักการะเพื่อเป็นการสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณของพระองค์ใน “วันรพี” แต่ละปีนั้น หาได้มีพระรูปถาวร ที่จะเป็นอนุสรณ์แห่งพระเกียรติยศของพระองค์ เพื่อเป็นศักดิ์ศรีของประชาชนและนักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมาไม่ ทุกคนจึงพร้อมกันที่จะสร้างพระรูปของพระองค์ประดิษฐานไว้ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นศรีสง่า เป็นขวัญและกำลังใจของชาวจังหวัดนครราชสีมา สืบไป

สถานที่จัดสร้าง

บริเวณหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

งบประมาณและระยะเวลา

งบประมาณการก่อสร้างไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐.- บาท โดยขณะนี้ไม่มีเงิน (กองทุนสร้างพระรูปพระบิดา) อยู่แล้วจำนวน ๗๓,๐๐๐.-บาท ซึ่งงบประมาณเหล่านี้ได้จากการร่วมบริจาคของนักกฎหมาย และประชาชนจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยใช้เวลาจัดสร้างประมาณ ๑ ปี คาดว่าจะเสร็จทัน “วันรพี” ปี ๒๕๓๐

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ให้อธิบดีผู้พิพากษามาสด ๓ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ และจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดสร้าง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่องานเสร็จเรียบร้อยตามโครงการจะมีพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพื่อเป็นการสดุดีเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ อีกแห่งหนึ่งของประเทศและจะเป็นขวัญและกำลังใจ ทั้งเป็นศรีสง่าแก่ประชาชน และนักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมาสืบไป.

คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓

ที่ ๕๐/๒๕๒๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เนื่องจากนักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมา เห็นพร้อมกันที่จะจัดสร้าง
พระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพื่อเป็นที่เคารพ
สักการะและสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณของพระองค์ที่ทำความคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ
โดยเฉพาะในวงการกฎหมายไทย จนได้รับการยกย่องว่าทรงเป็น “พระบิดาแห่ง
นักกฎหมายไทย” ดังนั้น เพื่อให้งานจัดสร้างดำเนินสำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อย
จึงแต่งตั้งกรรมการ ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในฝ่ายงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.-

กรรมการอุปถัมภ์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำแก่คณะกรรมการ
ฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

๑. แม่ทัพกองทัพบกที่ ๒
๒. ผู้บัญชาการตำรวจภูธร ๒
๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
๔. รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
๕. อัยการเขต ๓
๖. อัยการฎีกา
๗. ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมาทุกคน
๘. ผู้พิพากษาศาลแขวงนครราชสีมาทุกคน
๙. ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาทุกคน
๑๐. รองอัยการจังหวัดในจังหวัดนครราชสีมาทุกคน
๑๑. อัยการจังหวัดผู้ช่วยในจังหวัดนครราชสีมาทุกคน

๑๒. ตุลาการศาลมณฑลทหารบกที่ ๓

๑๓. นายทหารพระธรรมนูญ กองทัพบกที่ ๒ ทุกคน

๑๔. พล.ต.ต.วุฒิ สุโกศล

๑๕. สรรพากรจังหวัดนครราชสีมา

๑๖. แรงงานจังหวัดนครราชสีมา

๑๗. ขนส่งจังหวัดนครราชสีมา

๑๘. ราชพัสดุจังหวัดนครราชสีมา

๑๙. นายกำปัน ภูมิพาณิชย์

๒๐. นายमुख วงษ์ชวลิตกุล

๒๑. นายอัศนี ศรีกัลยาณบุตร

๒๒. นายทศพล สงวนวงศ์

๒๓. นายบรรยง หล่อธาราประเสริฐ

๒๔. นายวิชัย เชิดชัย

๒๕. นายควง วงศ์เบญจรัตน์

๒๖. นายนิวัติชัย สุธาดารัตน์

๒๗. นายเลอพงษ์ พัฒนจิตวิไล

๒๘. นายเฉลิมชัย ชลิตรังปยานนท์

๒๙. นายสุวัชร อ.เจริญกุล

๓๐. นายชาย ฐานาการ

กรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ติดต่อประสานงาน รับผิดชอบการจัดสร้าง
พระอนุสาวรีย์จนเสร็จลุล่วงไป.-

๑. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

ประธานกรรมการ

๒. รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

รองประธานกรรมการ

๓. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและ เยาวชนจังหวัดนครราชสีมา		กรรมการ
๔. นายเด็ดดวง สุนทรรัตน์	นายกเทศมนตรี	กรรมการ
๕. นายวิรัช กาญจนาวณิช	อัยการอุทธรณ์	กรรมการ
๖. อธิการบดีวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล		กรรมการ
๗. นายพิศาล สมบูรณ์ศิลป์	ทนายความ	กรรมการ
๘. นายชุบ ชัยฤทธิ์ไชย	ทนายความ	กรรมการ
๙. นายจำลอง ครุฑขุนทด	ทนายความ	กรรมการ
๑๐. นายสามารถ วงศ์นิยม	ทนายความ	กรรมการ
๑๑. นายสุรัช ตังสุวรรณ	ทนายความ	กรรมการ
๑๒. นายเลิศศักดิ์ สุรินทร์ศักดิ์	ทนายความ	กรรมการ
๑๓. นายวิทยา เอมราช	ทนายความ	กรรมการ
๑๔. นายสมชัย ฉัตรพัฒน์ศิริ	ทนายความ	กรรมการ
๑๕. นายสันติ ธีระวงษ์	ทนายความ	กรรมการ
๑๖. นายสมชัย ส่งโชติกุลพันธ์	ทนายความ	กรรมการ
๑๗. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จังหวัดนครราชสีมา		กรรมการ-เลขานุการ
๑๘. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง นครราชสีมา		กรรมการ-ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นายศิริพงษ์ ปัทมศรีรัตน ทนายความ		กรรมการ-ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. ผู้อำนวยการสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กจังหวัดนครราชสีมา		กรรมการ-ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. จำศาลจังหวัดนครราชสีมา		กรรมการ-ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในการจัดสร้าง
พระอนุสาวรีย์ :-

๑. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา ประธานกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการสถานพินิจและ ร่องประธานกรรมการ
คุ้มครองเด็กจังหวัดนครราชสีมา
๓. นายชุบ ชัยฤทธิ์ไชย ทนายความ กรรมการ
๔. จำศาลแขวงนครราชสีมา กรรมการ
๕. จำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา กรรมการ
๖. จำศาลจังหวัดนครราชสีมา กรรมการ-เลขานุการ
๗. รองจำศาลจังหวัดนครราชสีมา กรรมการ-ผู้ช่วยเลขานุการ
(ประชาสัมพันธ์)

ตั้ง ณ วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๙

(ลงชื่อ) มงคล เปาอินทร์

(นายมงคล เปาอินทร์)

อธิบดีผู้พิพากษามาต ๓

คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๓
ที่ ๕๓/๒๕๒๕

**เรื่อง แต่งตั้งกรรมการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง-
ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพิ่มเติม**

เนื่องจากนักกฎหมายในจังหวัดนครราชสีมา เห็นพร้อมกันที่จะจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพื่อเป็นที่เคารพสักการะและสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณของพระองค์ที่ทรงทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยเฉพาะในวงการกฎหมายไทย จนได้รับการยกย่องว่าทรงเป็น “พระบิดาแห่งนักกฎหมายไทย” เพื่อให้การจัดสร้างสำเร็จลุล่วงไป สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๓ ได้มีคำสั่งที่ ๕๐/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๕ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ แล้วนั้น

บัดนี้ เห็นว่าเพื่อให้การจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย สวยงาม สมเกียรติของพระองค์ท่าน เพื่อเป็นศรีสง่าแก่จังหวัดนครราชสีมายิ่งขึ้น จึงขอแต่งตั้งกรรมการอุปถัมภ์เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้.-

๑. พล.ต.ต.ปิยะภูมิ ลิปิสุนทร
๒. สรรพสามิตจังหวัดนครราชสีมา
๓. ที่ดินจังหวัดนครราชสีมา
๔. นางทองรวบ จีงตระกูล
๕. นายองอาจ ตั้งสถิตย์ชัย
๖. นายประทีป กิริติอุไร
๗. นายทวิสันต์ โสณานุรักษ์
๘. นายดำรงศักดิ์ ศิริจินดา

๙. นายสุรเชษฐ สุรโรจน์ประจักษ์
๑๐. นายโกศล สมจินดา
๑๑. นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นครราชสีมา
๑๒. นายกสมาคมศิษย์เก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นครราชสีมา
๑๓. นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยรามคำแหง นครราชสีมา

ตั้ง ณ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๕

(ลงชื่อ) มงคล เปาอินทร์

(นายมงคล เปาอินทร์)

อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓

พระประวัติ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๑๔ ในพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งประสูติกับเจ้าจอมมารดาตลับ ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๗

การศึกษา

เมื่อขณะทรงพระเยาว์ ได้ทรงเข้าศึกษาวิชาภาษาไทยเป็นครั้งแรกในสำนักพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ครั้นทรงผ่านการศึกษาภาษาไทยเป็นเบื้องต้น แล้วทรงเข้าศึกษาภาษาอังกฤษขั้นต้นในสำนักครูรามสามิ และในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ ทรงเข้าศึกษาภาษาไทยอยู่ในสำนักพระยาโอวาทวรกิจ (แก่น) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ ทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โดยมีเจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เป็นครูสอน จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๒๘ ได้ทรงไปศึกษาวิชาภาษาอังกฤษที่ประเทศอังกฤษได้ ๓ ปี ก็เสด็จกลับมาอยู่ประเทศไทย ได้ ๑ ปี ก็เสด็จกลับไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ สำนักไครสต์ เชิร์ช มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด จนสำเร็จได้ปริญญา บี.เอ. เกียรตินิยมทางด้านกฎหมาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๔

การรับราชการและตำแหน่งหน้าที่

เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาแล้วได้เสด็จกลับเข้ามารับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญแก่ประเทศชาติ คือ องคมนตรี นายกสภาข้าหลวงพิเศษแก้ไขธรรมนูญศาลยุติธรรมและสะสางคดีความทั่วราชอาณาจักร เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการตรวจชำระกฎหมาย กรรมการตรวจตัดสินความฎีกา กรรมการตรวจตำแหน่งพนักงานในรัฐบาล กรรมการตรวจร่างกฎหมายลักษณะอาญา อาจารย์สอนกฎหมายและเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

พระราชกรณียกิจ

ด้วยพระปรีชาสามารถอันเป็นอัจฉริยะประกอบด้วยพระวิริยะอุตสาหะของพระองค์ท่าน จึงได้ทรงบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอเนกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการกฎหมายไทย กล่าวคือ

๑. ปรับปรุงศาลยุติธรรมสู่ระบบใหม่

เมื่อพระองค์ท่านได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกสภาข้าหลวงพิเศษออกไปชำระสะสางกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งค่าธรรมเนียมศาลและชำระสะสางคดีความต่าง ๆ ที่ค้างคั่งอยู่มากมายในพระราชอาณาจักร เนื่องจากกิจการศาลและกระทรวงยุติธรรมในสมัยนั้นยังไม่เรียบร้อย ไม่ทันสมัย คดีความคั่งค้างไม่อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดี งานของศาลต่าง ๆ ยังสับสนยุ่งยากแก่การพิจารณาคดี พระองค์ได้ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและจัดวางระเบียบศาลยุติธรรมของประเทศจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ ปรับปรุงศาลต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง พร้อมทั้งแก้บทกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาเสียใหม่ ทำให้ราชการศาลยุติธรรมของไทยเจริญมั่นคงทัดเทียมกับนานาอารยประเทศมาจนทุกวันนี้

๒. ตรวจชำระสะสางกฎหมาย

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นประธานการตรวจชำระกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายต่าง ๆ ในสมัยนั้นยังไม่เป็นหมวดเป็นหมู่ บทพระอัยการต่าง ๆ แยกย้ายกันอยู่อย่างสลับซับซ้อนค้นหาได้ยากมาก พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการตรวจชำระบทอัยการต่าง ๆ มาประมวลเข้าเป็นกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งตรงกับปีพุทธศักราช ๒๔๕๑

นับว่าเป็นประมวลกฎหมายไทยฉบับแรก เพิ่งมาถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาในวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๐ นี้เอง รวมใช้มาเป็นเวลาถึง ๔๙ ปี

การร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ นี้ พระองค์ต้องทรงเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องทรงร่วมพิจารณาอยู่ด้วยแทบทุกครั้ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ มาสำเร็จในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ใช้เวลาถึง ๑๑ ปี และเมื่อได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วก็ยังทรงเป็นห่วงใยว่าผู้ใช้กฎหมายในเวลาต่อมาจะได้รับความลำบากในการตีความ ซึ่งอาจไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างเดิม เนื่องจากต้นร่างเขียนเป็นภาษาอังกฤษและแปลออกเป็นภาษาไทย แล้วตรวจชำระถ้อยคำให้เป็นภาษาไทยที่รัดกุมเป็นภาษากฎหมาย ความหมายบางคำจึงอาจไม่ตรงกับร่างเดิม พระองค์จึงทรงแต่งคำอธิบายและทรงแปลต้นร่างเป็นภาษาไทยเรียกว่า ฉบับเทียบ สำหรับเทียบเคียงให้เห็นความแตกต่างกับตัวกฎหมายที่เรียกว่า ฉบับหลวง

๓. ตั้งโรงเรียนกฎหมาย

พระองค์ทรงดำริว่า การที่จะให้ราชการศาลยุติธรรมดำเนินไปด้วยดีนั้น จำเป็นต้องจัดให้มีผู้รู้กฎหมายมากขึ้น และการที่จะจัดเช่นนั้นได้ ก็คือ เปิดให้มีการสอนวิชากฎหมายขึ้นให้เป็นการแพร่หลาย ให้โอกาสแก่บุคคลที่สนใจเข้าศึกษาได้ พระองค์จึงทรงตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นการเปิดการสอนกฎหมายครั้งแรก โรงเรียนกฎหมายในขณะนั้นจัดขึ้นเป็นกึ่งราชการ คล้ายหอพระสมุดสำหรับพระนคร เจ้าหน้าที่เรียกว่า กรรมการสัมปาทิก มีสภานายก เลขานุการ เกร็ดญิก และผู้ช่วยสองคน สถานที่สอนชั้นแรกใช้ห้องเสวยซึ่งอยู่ติดกับห้องเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม แต่มีนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนห้องนั้นไม่เพียงพอ จึงย้ายไปสอนที่ตึกสัสดีหลังกลาง พระองค์ทรงเป็นครูสอนด้วยพระองค์เอง กับมีอาจารย์ที่ร่วมสอนกฎหมายในชุดแรก คือ พระยาประชาภิจักรจักร (แช่ม บุนนาค) ขุนหลวง-

พระยาไกรสี (เปล่ง เวภาระ) กรมหลวงพิชิตปรีชากร และพระองค์เจ้าวัชรวิงษ์ ปรากฏว่ามีนักศึกษาและนักกฎหมายเข้าศึกษากับพระองค์ท่านมากมายจนกระทั่งถึงนั่งกับพื้นก็มี พระองค์ท่านต้องทรงเตรียมการสอนในตอนกลางคืน เพื่อเข้าสอนในตอนเช้า ถึงกับต้องจุดตะเกียงอ่านหนังสือเตรียมการสอน

ต่อมาในปี ๒๔๔๐ นั้นเอง พระองค์ทรงเปิดให้มีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิต สถานที่สอบไล่ใช้ศาลาการเปรียญใหม่ของวัดมหาธาตุ กรรมการสอบมีทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ผู้สำเร็จเป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรก ๙ คน เจ้าพระยามหิธร (ลออ ไกรฤกษ์) ได้รับความยกย่องว่าเป็นเนติบัณฑิตคนแรก ต่อมาก็มีการสอบไล่ประจำปี ได้เนติบัณฑิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนติบัณฑิตเหล่านี้เข้ารับราชการในกระทรวงยุติธรรม เป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนกฎหมาย ช่วยแบ่งเบาภาระของพระองค์ลงมาก

๔. รวบรวมและแต่งตำรากฎหมาย

นอกจากพระองค์จะทรงสอนกฎหมายประจำทุกวันแล้ว พระองค์ยังทรงแต่งตำราอธิบายกฎหมายลักษณะต่าง ๆ มากมาย ทรงรวบรวมกฎหมายตราสามดวงอันเป็นกฎหมายเก่าที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ทรงรวบรวมพระราชบัญญัติบางฉบับ คำพิพากษาฎีกาบางเรื่องพิมพ์ขึ้นเป็นสมุดเล่มใหญ่ แบ่งเป็นหมวดหมู่ มีคำอธิบายและสารบัญละเอียด กฎหมายตราสามดวงที่ทรงรวบรวมให้ชื่อว่า กฎหมายราชบุรี ส่วนพระราชบัญญัติบางฉบับให้ชื่อว่า พระราชบัญญัติราชบุรี

๕. เป็นกรรมการตรวจตัดสินความศาลฎีกา

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นกรรมการ ตรวจตัดสินความฎีกา กรรมการชุดนี้มีชื่อเรียกว่า ศาลกรรมการฎีกา ทำหน้าที่ศาลสูงสุดของประเทศ แต่ไม่สังกัดกระทรวงยุติธรรม ในภายหลังได้กลายสภาพมาเป็นศาลฎีกาในปัจจุบัน

๖. ตั้งกองพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ

พระองค์ทรงร่วมจัดราชการฝ่ายการราชทัณฑ์ให้เป็นไปตามหลักวิชาแบบอย่างอารยประเทศ ทรงวางข้อบังคับเรือนจำกองมหันตโทษ การตรวจเรือนจำโดยผู้พิพากษา ทรงตั้งกองพิมพ์ลายมือขึ้นที่กองลหุโทษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ สำหรับตรวจพิมพ์ลายมือผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดหลายครั้งที่ไม่เช็ดหลาบ พระองค์ได้เสด็จไปสอนวิชาตรวจเส้นลายมือและวิธีเก็บเส้นลายมือด้วยพระองค์เองโดยมิได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย งานชิ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการพิสูจน์ลายมือที่กรมตำรวจทำอยู่ทุกวันนี้

๗. งานด้านกรรมที่ดิน

ขณะที่พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พระองค์ได้ทรงปรับปรุงกิจการกรมทะเบียนที่ดินให้เจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ทรงแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ ในเรื่องการทะเบียนที่ดิน และทรงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบการที่ดินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๒ ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๔๕๔ และฉบับที่ ๓ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๖๒

พระบิดาแห่งกฎหมายไทย

ภายหลังจากที่ได้ทรงประกาศพระราชกรณียกิจต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ พระองค์ทรงประชวรด้วยพระโรคที่พระวักกะ ได้ขอพระราชทานกราบถวายบังคมลาพักราชการเสด็จไปรักษาพระองค์ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จนกระทั่งสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ พระชนมายุได้ ๔๗ พรรษา

ในฐานะที่ทรงตั้งโรงเรียนกฎหมายและสอนด้วยพระองค์เอง รวมทั้งทรง
 นิพนธ์วรรณกรรมทางกฎหมายมากมายหลายเรื่อง ทรงได้รับยกย่องให้เป็นปรมาจารย์
 ของนักกฎหมาย และนิสิตนักศึกษาวิชานิติศาสตร์ทุกยุคทุกสมัย ทรงเป็นผู้รวบรวม
 สะสางตัวบทกฎหมาย จัดร่างบทกฎหมายและปรับปรุงกิจการศาลยุติธรรมให้เจริญ
 มั่นคงมาตราบทุกวันนี้ จึงทรงได้รับยกย่องให้เป็น “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย”
 และเรียกวันที่ ๗ สิงหาคม อันเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์ว่า “วันรพี”

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
 (www.library.coi.go.th)

ศาลาจังหวัดนครราชสีมา

ประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา

นายหัตถ์ ไกรทองสุข*

ศาลจังหวัดนครราชสีมาตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ตามประกาศตั้งศาลยุติธรรม
มณฑลนครราชสีมา ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๔๐ ความว่า

มีพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการ
แผ่นดินต่างพระองค์ดำรงสเหือกเกล้าฯ สั่งในที่ประชุมเสนาบดีว่า เมื่อรัตนโกสินทรศก
๑๑๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งข้าหลวงพิเศษจัดการศาลยุติธรรมตามหัวเมือง
ความแจ้งอยู่ในประกาศพระราชบัญญัติลงวันที่ ๒๐ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๕
นั้นแล้ว บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ควรจะลงมือทำการจัดตั้งศาลยุติธรรมใน
มณฑลนครราชสีมาขึ้นตามพระธรรมนูญศาลหัวเมืองได้อีกมณฑลหนึ่ง จึงมีพระ-
ราชเสาวนีย์โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระยาประสิทธิ์ศัลการ ข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นข้าหลวง
พิเศษซึ่งมีหน้าที่อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติในมาตรา ๒ กับพระยากำแหงสงคราม
ผู้สำเร็จราชการเมืองนครราชสีมา ซึ่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยได้เลือกตั้งขึ้นเป็น
ข้าหลวงพิเศษตามพระราชบัญญัติอีกนายหนึ่งรวม ๒ นาย เป็นข้าหลวงพิเศษ มี
อำนาจจัดการตั้งศาลยุติธรรมในมณฑลนครราชสีมาได้เต็มตามพระราชบัญญัติ
ข้าหลวงพิเศษทุกประการ โดยมีพระสุริยเดชปลัดเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑล
นครราชสีมา พระเพชรสุภาแพ่งและหลวงราชพลฤทธิเป็นผู้พิพากษารอง ได้ทำการ
เปิดศาลมณฑลนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๐ ศาลจังหวัดนครราชสีมา
เมื่อครั้งแรกตั้งจึงมีฐานะเป็นศาลมณฑล ตั้งอยู่ในสถานที่เดียวกับที่ว่าการอำเภอเมือง
ซึ่งคับแคบและเสียงดัง ดังนั้นต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ หลวงนิเทศยุติธรรม อธิบดี
ผู้พิพากษาศาลมณฑลนครราชสีมา จึงเห็นสมควรจัดตั้งศาลมณฑลนครราชสีมาขึ้นใหม่
แต่การก่อสร้างศาลมณฑลนครราชสีมายังคงมิได้ดำเนินการ ต่อมาจนกระทั่งปี

พ.ศ. ๒๔๕๗

*ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา

กิจการศาลมณฑลนครราชสีมาดำเนินเรื่อยมา จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช ๒๔๗๖ ให้ยกเลิกการปกครองแบบมณฑล และจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นจังหวัด อำเภอต่อมาเพื่อให้สอดคล้องเป็นระเบียบเดียวกับพระธรรมนูญศาลยุติธรรมแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ จึงกำหนดให้เลิกศาลมณฑล และให้ศาลมณฑลแต่เดิมมีฐานะเป็นศาลจังหวัด และให้ยุบตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลและตั้งตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ดังนั้นศาลมณฑลนครราชสีมาจึงเปลี่ยนฐานะมาเป็นศาลจังหวัดนครราชสีมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ศาลจังหวัดนครราชสีมา มีอาคารที่ทำการเป็นอาคารทรงไทย ๒ ชั้น ขนาด ๑๔ บัลลังก์ นอกจากเป็นที่ทำการของศาลจังหวัดนครราชสีมา แล้ว อาคารด้านหนึ่งยังแบ่งเป็นสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ และที่ทำการศาลแขวงนครราชสีมา ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ ภูมิภาค ๓ อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครราชสีมาเปิดทำการเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๑ และได้มีการบูรณะซ่อมแซม ทาสีภายใน ภายนอกเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๗ ในวงเงินงบประมาณ ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท

ศาลจังหวัดนครราชสีมา มีเขตอำนาจ ๑๖ อำเภอ ๓ กิ่งอำเภอ คืออำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอโชคชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอปักธงชัย อำเภอขามทะเลสอ อำเภอโนนไทย อำเภอขามสะแกแสง อำเภอโนนสูง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอประทาย อำเภอดง อำเภอพิมาย อำเภอห้วยแถลง อำเภอจักราช อำเภอชุมพวง กิ่งอำเภอหนองบุญมาก กิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม และกิ่งอำเภอแก้งสนามนาง ปัจจุบันศาลจังหวัดนครราชสีมา มีผู้พิพากษา ๑๖ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕๗ คน ลูกจ้างประจำ ๔ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๑ คน

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม และอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓

รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑. พระมุนีณวิมลสาร	๒๔๗๗ - ๒๔๘๔
๒. พระปรีชาวินิจัย	๒๔๘๔ - ๒๔๘๖
๓. พระคุณย์พากย์สุวรรณต์ (ปิ่นท์ ปัทมสถาน)	๒๔๘๖ - ๒๔๙๐
๔. พระนนทประชา (เจียร เจียรณัย)	๒๔๙๑ - ๒๔๙๓
๕. พระนิติธรรมประกรณ์	๒๔๙๔ - ๒๔๙๖
๖. หลวงวิเทศจรรยาวัธ	๒๔๙๖ - ๒๔๙๗
๗. หลวงอาหารคดีราชวัธ	๒๔๙๗ - ๒๕๐๑
๘. นายสว่าง เวทย์วุฒิกรรม วงษ์ศิริ	๒๕๐๑ - ๒๕๐๒
๙. นายสวัสดิ์ พานิชอัตรา	๒๕๐๒ - ๒๕๐๕
๑๐. นายเกษม ทิพย์จันทร์	๒๕๐๕ - ๒๕๐๘
๑๑. นายแปล บุญยเกียรติ	๒๕๐๘ - ๒๕๐๘
๑๒. นายประสม เกกะสุต	๒๕๐๘ - ๒๕๐๙
๑๓. นายสุธี ไรจน์ธรรม	๒๕๐๙ - ๒๕๑๐
๑๔. นายทำนอง ดิศวนนท์	๒๕๑๐ - ๒๕๑๓
๑๕. นายเพียบ หุตางกูร	๒๕๑๓ - ๒๕๑๔
๑๖. นายแถม สุรทินท์	๒๕๑๔ - ๒๕๑๕
๑๗. นายคมกริช นุรักษ์	๒๕๑๕ - ๒๕๑๗
๑๘. นายถนัด ลีลากุล	๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม และอธิบดีผู้พิพากษภาค ๓

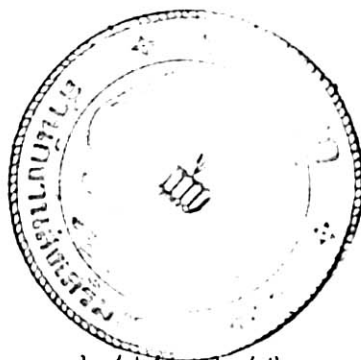
รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑๙. นายเจริญ น้อยพันธ์	๒๕๑๘ — ๒๕๒๑
๒๐. นายนิยม ติวตานนท์	๒๕๒๑ — ๒๕๒๔
๒๑. นายไพจิตร วิเศษโกสิน	๒๕๒๔ — ๒๕๒๖
๒๒. นายเปลื้อง วัฒนธาร	๒๕๒๖ — ๒๕๒๘
๒๓. นายมงคล เปาอินทร์	๒๕๒๘ — ๒๕๓๑
๒๔. นายจรัส อุดมวรชาติ	๒๕๓๑ — ปัจจุบัน

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลภาค ๓

รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑. นายก้าน อันนันทน์	๒๕๒๘ — ๒๕๒๙
๒. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	๒๕๒๙ — ๒๕๓๐
๓. นายสมชาย รังสิกรรพุม	๒๕๓๐ — ปัจจุบัน

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา

รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑. หลวงมนูญย์วิมลสาร (ทองดีห์ สีละเนย์ห์)	๒๔๗๐ — ๒๔๗๔
๒. พระพรหมปริญา	๒๔๗๔ — ๒๔๗๗
๓. หลงอรรถพิศาลโสภณ	๒๔๗๗ — ๒๔๗๙
๔. หลวงอนุสรณิศสาร	๒๔๗๙ — ๒๔๘๑
๕. หลวงสารกฤตย์ประไพ	๒๔๘๑ — ๒๔๘๔
๖. หลวงวรนิติปรีชา	๒๔๘๔ — ๒๔๘๖
๗. นายชิต วิชิตเนตินัย	๒๔๘๖ — ๒๔๙๑
๘. หลวงนิเทศยุติธาน	๒๔๙๑ — ๒๔๙๔

๙. นายวิเชียร เศวตรุนทร์	๒๔๙๔ - ๒๔๙๖
๑๐. นายจินดา บุญยอาคม	๒๔๙๖ - ๒๕๐๒
๑๑. นายรัตน์ ศรีไกรวิน	๒๕๐๒ - ๒๕๐๔
๑๒. นายจรวง อมะรักษ์	๒๕๐๔ - ๒๕๐๖
๑๓. นายเดช วุฒิสงห์ชัย	๒๕๐๖ - ๒๕๐๘
๑๔. นายยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา	๒๕๐๘ - ๒๕๐๙
๑๕. นายเพียร ศรีอรุณ	๒๕๐๙ - ๒๕๑๐

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา

รายนาม

ตั้งแต่ปี พ.ศ.

๑๖. นายสุวรรณพ กองวารี	๒๕๑๐ - ๒๕๑๒
๑๗. นายประทีป ชุ่มวัฒนะ	๒๕๑๒ - ๒๕๑๓
๑๘. นายกิติ บุรพพรรณ	๒๕๑๓ - ๒๕๑๖
๑๙. นายสวัสดิ์ รอดเจริญ	๒๕๑๖ - ๒๕๑๘
๒๐. นายวิทวัส อยู่วัฒนา	๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
๒๑. นายธีร ยุงทอง	๒๕๑๙ - ๒๕๒๑
๒๒. นายบุญสิน ตูลากัน	๒๕๒๑ - ๒๕๒๓
๒๓. นายสุเมธ อุปนิสากร	๒๕๒๓ - ๒๕๒๖
๒๔. นายพิชัย เตโชพิทยากุล	๒๕๒๖ - ๒๕๒๗
๒๕. นายพิศาล พริยะสถิต	๒๕๒๗ - ๒๕๒๘
๒๖. นายสุทิน ปัทมราชวิเชียร	๒๕๒๘ - ๒๕๒๙
๒๗. นายพินิจ เพชรรุ่ง	๒๕๒๙ - ๒๕๓๐
๒๘. นายหัสติ ไกรทองสุข	๒๕๓๐ - ปัจจุบัน

รายนามคณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๓๑

รายนาม

๑. นายหัสดี ไกรทองสุข
๒. นายตามจิต สัตถิธรรม
๓. นายคมสัน ศรีทองสุข
๔. นายวิรุฬห์ แสงเทียน
๕. นายทวีป ตันสวัสดิ์
๖. นายวุฒิชัย หรุจิตตวิวัฒน์
๗. นายอธิป จิตต์สำเร็จ
๘. นางสาวกุสุมา กุหาวิไล
๙. นางสมศรี หรุจิตตวิวัฒน์
๑๐. นายสุเมศร์ พันธุ์โชติ
๑๑. นายจรรยา ชีวดีโสภณ
๑๒. นายบุญส่ง ฤกษ์สมบูรณ์ดี
๑๓. นายอเล็ก จรรยาทรัพย์กิจ
๑๔. นายชาติรี ศิริรักษ์
๑๕. นายประมวล สุขสมพร
๑๖. นายชาญมณู สุมาวงศ์

รายนามคณะผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๓๒

รายนาม

๑. นายหส์ดี ไกรทองสุข
๒. นายคมสัน ศรีทองสุข
๓. นายทวีป ดันสวัสดิ์
๔. นายสุริยง ลิ้มสถิรานันท์
๕. นายเสรี เพศประเสริฐ
๖. นายปกรณ์ วงศาโรจน์
๗. นายสุเมศร์ พันธุ์โชติ
๘. นายบุญส่ง ฤกษ์สมบูรณ์ดี
๙. นายอาเล็ก จรรยาทรัพย์กิจ
๑๐. นายชาติรี ศิริรักษ์
๑๑. นายปกิต สุวรรณพรหมา
๑๒. นายवास ลักษณะเลิศกุล
๑๓. นายประมวล สุขสมพร
๑๔. นางสาวชูชีพ ปิณฑะสิริ
๑๕. นางสาวมณฑิรา จำนงค์
๑๖. นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

จำศาลจังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๓๒

นายไพโรจน์ แสงภักดี

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

ประวัติของศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา^๑

บทนำ

ก่อนที่จะมีศาลคดีเด็กและเยาวชนเพื่อแยกการพิจารณาคดีสำหรับผู้อ่อนวัย โดยเฉพาะ กฎหมายที่ใช้อยู่ทั่วไปทั้งที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ คงมีบทบัญญัติที่เอื้ออำนวยหรือคุ้มครองประโยชน์ของเด็กและเยาวชน^๒ หรือผู้เยาว์^๓ อยู่บ้างบางมาตรา เช่น ในคดีส่วนอาญา ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๔ กำหนดห้ามการลงโทษแก่จำเลยที่ ที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปี หรือมาตรา ๗๕ ที่เปิดโอกาสให้ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็ก แก่ไขผู้มีอายุไม่เกิน ๑๗ ปี แทนการลงโทษทางอาญา เป็นอาทิ อย่างไรก็ตามการที่ศาลเห็นว่าควรใช้มาตรการสำหรับเด็กดำเนินการ แก่ไขจำเลยเฉพาะราย ก็ปรากฏว่าจำเลยนั้นผ่านวิธีการเช่นเดียวกับผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่เป็นผู้ใหญ่มาโดยตลอด เช่น ถูกควบคุมปะปนกับผู้ใหญ่ในเรือนจำ ถูกล่ามโซ่ ตีตรวน เป็นต้น เปรียบได้กับแพทย์ปล่อยให้คนไข้มีอาการหนักมากกว่าเดิมเสียก่อน จึงค่อยลงมือรักษา ย่อมหวังให้หายหรือให้จำเลยที่อ่อนวัยกลับตนเป็นคนดีได้ยาก ยิ่งขึ้น สำหรับในคดีส่วนแพ่งก็เช่นกัน แม้จะมีบทบัญญัติที่คุ้มครองผู้เยาว์อยู่บ้าง ก็เป็นการคุ้มครองที่ไม่กระชับ ตัวอย่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๗๔ บัญญัติให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ต้องขออนุญาตศาลในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของผู้เยาว์บางประการ ซึ่งมีผลเพียงให้ผู้ใช้อำนาจปกครองที่คิดมิชอบ ลำบากต่อการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ที่มีใช้เพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์เท่านั้น เปรียบได้กับเพียงป้องกันมิให้ผู้ใช้อำนาจปกครองนำทรัพย์สินของผู้เยาว์ออกจาก

(๑) เรียบเรียงโดย นายเกรียงชัย จิงจุฑาพิธ

(๒) คำใช้เรียกผู้อ่อนวัยในคดีส่วนอาญา

(๓) คำใช้เรียกผู้อ่อนวัยในคดีส่วนแพ่ง

ประตุได้โดยง่าย แต่ปรากฏว่ากลับลืมนิดหน้าต่างหรือแม้หากผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้โง่เขลา ก็อาจไม่สามารถคุ้มครองประโยชน์ของผู้เยาว์ได้สมความมุ่งหมายของกฎหมาย ซึ่งย่อมจะเป็นอันตรายต่อผู้ที่จะเป็นความหวังของชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงจำเป็นต้องจัดตั้งศาลพิเศษขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของผู้อ่อนวัยโดยเฉพาะและเป็นที่มาของการจัดตั้ง “ศาลคดีเด็กและเยาวชน” ในประเทศไทย เหตุใดจึงต้องให้ความสำคัญคุ้มครองผู้อ่อนวัย

ความเห็นในการที่จะคุ้มครองประโยชน์ของผู้เยาว์ในส่วนแห่ง คงไม่พ้นแนวความคิดที่ว่าผู้เยาว์เป็นผู้ที่ไม่ถึง วุฒิภาวะ (Maturity) อ่อนต่อโลก และขาดประสบการณ์ ประกอบกับเพื่อช่วยเหลือผู้แทนโดยชอบธรรมที่ความรู้ัน้อย ซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อของผู้ที่ฉลาดกว่าหรือป้องกันผู้แทนโดยชอบธรรมที่อาจคิดเบียดบังหรือคิดมิชอบต่อทรัพย์สินของผู้เยาว์

สำหรับแนวความคิดในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่วนอายุก็มีข้อมูลเนื่องมาแต่เหตุการณ์ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (Maturity) และเมื่อมีปัจจัยอื่นในทางลบเข้าผสมผสาน ก็อาจเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนหันเหไปกระทำผิดกฎหมายอาญาได้ง่ายขึ้น

ในเรื่องนี้ T.C.N. Gibbens ได้เขียนตำราซึ่งจัดพิมพ์โดยองค์การอนามัยโลก ชื่อเรื่อง Trends in Juvenile Delinquency ได้สรุปปัจจัยอันเป็นสาเหตุที่มีส่วนชักนำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดว่าเกิดจาก

๑. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
๒. การเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว
๓. การเปลี่ยนแปลงเฉพาะตัวเด็ก

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ คือรายได้ทางครอบครัวไม่พอกับรายจ่าย สังคมมีสิ่งบันเทิงเอยวนมาก ยิ่งเด็กที่มีเวลาว่าง

ก็มักจะใช้เวลาขึ้นไปในทางสนุกสนานรื่นเริง นอกจากนี้สื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับทางเพศ ภาพยนตร์ ก็มีส่วนให้เด็กลอกเลียนแบบอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว ซึ่งได้แก่ครอบครัวที่ชอกช้ำทะเลาะเบาะแว้ง บิดามารดาตีตมสุราจนครองสติไม่ได้และอาละวาด หรือหย่าขาดจากกันหรือแสดงตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กเห็น ขาดความรับผิดชอบในครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอน ย่อมเป็นมูลเหตุให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในชีวิต ต้องการประชดสังคม เป็นเหตุให้ไปกระทำผิดต่อกฎหมายต่าง ๆ

การเปลี่ยนแปลงเฉพาะตัวเด็ก อาจสืบเนื่องจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือเหตุส่วนตัวของเด็กเอง เช่น เด็กที่มีอาการประสาทไหว เป็นต้น

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

ที่ตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๖ ถนนกำแพง-สงคราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ ๓ งาน ๖๐ วา

ทิศเหนือ	จดถนนกำแพงสงคราม
ทิศตะวันออก	จดศูนย์สื่อสารเขต ๒
ทิศตะวันตก	จดหอประชุมจังหวัดหลังเก่า
ทิศใต้	จดคูเมือง

สภาพแวดล้อมอยู่ใกล้สถานที่ราชการสำคัญ ๆ เช่น ศาลจังหวัด ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการสรรพากร สำนักงานประถมศึกษา วัดสุทธจินดา และสถานีรถไฟชุมทางจิระ เป็นต้น

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ๓ ชั้น ขนาด ๔.๔๕x๓๘.๖๕ เมตร

อาคารชั้นล่าง จัดเป็น หอประชุม ห้องแสดงกิจกรรมและผลงานของเด็กและ

เยาวชน ห้องเก็บพัสดุและห้องแรกรับเด็กและเยาวชน ถัดขึ้นมาชั้นที่ ๒ เป็นอาคารที่ทำการของสถานพินิจ ซึ่งประกอบไปด้วยห้องพักผู้อำนวยการสถานพินิจ ห้องทำงานของพนักงานคุมประพฤติและเจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ และที่สำคัญคือ มีห้องสมุดไว้สำหรับบุคคลที่จะศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะทางด้านกฎหมาย ส่วนชั้นบนสุดเป็นที่ทำการของศาล โดยมีห้องพิพากษา ๓ ห้อง แบ่งเป็นห้องพิจารณาคดีแพ่ง ๑ ห้อง และห้องพิจารณาคดีอาญา ๒ ห้อง นอกจากนี้ยังเป็นห้องพักของคณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรการและห้องเก็บสำนวนอีก ๑ ห้อง

การก่อสร้าง ต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๒ กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณเพื่อทำการก่อสร้างอาคารศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาจึงดำเนินการออกประกาศแจ้งความประกวดการก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ และบริษัทก่อสร้างสหพันธ์จำกัด เป็นผู้ประมูลได้ในวงเงิน ๓,๓๔๐,๐๐๐ บาท (สามล้านสามแสนสี่หมื่นบาทถ้วน) ทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๐๒ ตรงกับวันศุกร์ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๗ ปีเถาะ เบญจศก จ.ศ. ๑๓๒๕ โดยมีคณะกรรมการตรวจรับการก่อสร้างประกอบไปด้วย

๑. นายกิตติ สีหนนท์
๒. นายเกษม ทิพย์จันทร์
๓. นายเดช วุฒิสิงห์ชัย
๔. นายชวลิต สุขสบาย
๕. นายสถิตย์ สถานานนท์
๖. นายสง่า ลีนะสมิต

๗. นางสาวธารี เทพหัสดิน ณ อยุธยา

การก่อสร้างได้ดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อย โดยมีพระยาอรรธการีย์นิพนธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในขณะนั้น ได้มาประกอบพิธีเปิดที่ทำการในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๐๗ และที่ยืนมาจนถึงปัจจุบัน

เขตอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

ในจังหวัดนครราชสีมา มีศาลชั้นต้นตั้งที่ทำการอยู่ ๔ ศาลด้วยกัน คือ
ศาลจังหวัดนครราชสีมา (มีศาลเคลื่อนที่บัวใหญ่)

ศาลแขวงนครราชสีมา

ศาลจังหวัดสัคิว (มีศาลเคลื่อนที่ปากช่อง)

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

ศาลที่กล่าวนามในลำดับบนนี้มีอาณาเขตตามที่ประกาศในกฎหมาย แต่
สำหรับศาลคดีเด็กและเยาวชนแล้ว มีเขตอำนาจตลอดทั่วจังหวัดนครราชสีมา

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดนครราชสีมา

	รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑. นายชุตม์	สวัสดิทัต	๒๕๐๗ - ๒๕๑๑
๒. นายแต่ง	ทองภักดี	๒๕๑๑ - ๒๕๑๒
๓. นายพูน	จักรเสน	๒๕๑๒ - ๒๕๑๓
๔. นายศักดิ์	สนองชาติ	๒๕๑๓ - ๒๕๑๔
๕. นายวิเชียร	พูนคำ	๒๕๑๔ - ๒๕๑๕
๖. นายยรรยง	อิทธิพงษ์	๒๕๑๕ - ๒๕๑๖
๗. นายอรรถวิทย์	วรรณวินิจ	๒๕๑๖ - ๒๕๑๘
๘. นายอัมพร	เดชศิริ	๒๕๑๘ - ๒๕๒๒
๙. นายวินัย	วิมลเศรษฐ	๒๕๒๒ - ๒๕๒๓
๑๐. นายประชุม	ปิตินันต์	๒๕๒๓ - ๒๕๒๖
๑๑. นายพิศาล	พิริยะสถิต	๒๕๒๖ - ๒๕๒๗
๑๒. นายสุทิน	ปัทมราชวิเชียร	๒๕๒๗ - ๒๕๒๘

รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑๓. นายพินิจ เพชรรุ่ง	๒๕๒๘ — ๒๕๒๙
๑๔. นางจิระวรรณ ศิริบุตร	๒๕๒๙ — ๒๕๓๐
๑๕. นายเกรียงชัย จิงจตุรพิธ	๒๕๓๐ - ๒๕๓๒
๑๖. นายไทรรงค์ พูลโพธิ์ทอง	๒๕๓๒ — ถึงปัจจุบัน

รายนามผู้พิพากษาในสมัยปัจจุบัน

๑. นางสาวมาลินี ไชยศิวามงคล
๒. นางช่อฟ้า เตชะจงจินตนา

รายนามผู้พิพากษาสมทบ สมัยที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๓๑ — ๒๕๓๓)

๑. นางกฤษณา ตริจันทปกรณ
๒. นางกองสิน บุณยากร
๓. นางกุลยา ศรีกัลยาณบุตร
๔. นายโกศล สมจินดา
๕. นางงามพิศ วงศ์สุรวัฒน์
๖. นางจรรยา อินทร์อุดม
๗. ทันตแพทย์หญิงจุฬาลักษณ์ จิตะสมบัติ
๘. นางเจริญศรี ทิพยมงคล
๙. นางฉวี ธีระวงษ์
๑๐. นายเฉลิมชัย ชลิตรังษิยานนท์
๑๑. นายทวิสันต์ โสณานุรักษ์
๑๒. แพทย์หญิงนันทยา เทียนไพฑูรย์
๑๓. นายนิวัติชัย สุทธาดารัตน์
๑๔. นายรัฐประทีป กิรติอุไร

๑๕. นางพรศรี วราธิป
 ๑๖. นางพัชรินทร์ ฐาปนากร
 ๑๗. นางมาลัย วิชัยกุล
 ๑๘. นางวาสนา สร้างสีบวงศ์
 ๑๙. นายวีระศักดิ์ พิจารณาธรรม
 ๒๐. นางคันสนีย์ กรบนพรัตน์
 ๒๑. นางสมศิริ บุญนางเสวี
 ๒๒. นางสุภาศิริ เมฆวิชัย
 ๒๓. นายสุรเชษฐ์ สุโรจน์ประจักษ์
 ๒๔. นางสาวรณิ อุดกฤษฎ์
 ๒๕. นายสุวัชร อ.เจริญกุล
 ๒๖. นางอรุณี วาศภูติ
 ๒๗. นางอาภรณ์ ปิยะพรมดี
 ๒๘. นางอุดมพร จาตุรงค์กุล
 ๒๙. นายพิบูลย์ มนัสโยธิน
 ๓๐. นายสุวิทย์ พงศ์จรัสพันธุ์

เจ้าสกลดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๓๒

นางสอางจิตต์ จันทรวงศ์

ศาลแขวงนครราชสีมา

ประวัติศาสตร์แขวงนครราชสีมา

ศิริชัย จันทรสว่าง*

ศาลแขวงเป็นศาลที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระธรรมนูญศาลยุติธรรมขึ้น เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๕๑ ตรงกับ ร.ศ. ๑๒๗ และต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ ตรงกับ ร.ศ. ๑๓๑ มีการจัดตั้งศาลโปรติสภาในกรุงเทพมหานคร และศาลแขวงในหัวเมือง หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ จึงมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงขึ้น คือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงพระนครเหนือ และศาลแขวงธนบุรี โดยให้มีเขตอำนาจเช่นเดียวกับศาลโปรติสภาเดิม และมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงในหัวเมืองขึ้นในบางท้องที่ด้วย เช่น ศาลแขวงมณฑลบุรี กบินทร์บุรี แม่สะเรียง เป็นต้น แต่ไม่ได้ผลจึงตราพระราชบัญญัติยกฐานะขึ้นเป็นศาลจังหวัด

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง โดยให้จัดตั้งศาลแขวงในจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น นครราชสีมา เชียงใหม่ อุตรธานี อุบลราชธานี และนครศรีธรรมราช ฯลฯ เป็นต้น รวม ๑๗ จังหวัด เหตุผลก็เนื่องจากการดำเนินคดีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลแขวง หากได้ดำเนินไปด้วยวิธีการพิเศษตามวิธีพิจารณาความ โดยเฉพาะคดีอาญาซึ่งมีวิธีการพิเศษเฉพาะตัวให้รวดเร็วและรวบรัด ต่างไปจากวิธีพิจารณาความอาญาโดยทั่วไป ย่อมจะเป็นผลดีและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีทุกฝ่าย รวมทั้งเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย จึงจำเป็นต้องจัดตั้งศาลแขวงดังกล่าวขึ้น

ศาลแขวงนครราชสีมา จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๓ และพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวนเขตอำนาจและวันเปิดทำการของศาลแขวงในบางจังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๐

มาตรา ๖ กำหนดให้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๐ เดิมมีเขตอำนาจเพียงในอำเภอเมืองนครราชสีมา ต่อมาเมื่อพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๑๗ เพิ่มเขตอำนาจครอบคลุม อำเภอขามทะเลสอ อำเภอโชคชัย อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอปักธงชัย และอำเภอสูงเนิน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวงนครราชสีมาเพิ่มเติมเขตอำนาจครอบคลุมในอำเภอครบุรี อำเภอพิมาย และอำเภอสีคิ้ว

ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเขตอำนาจศาลแขวง โดยพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวงนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๒๗ อาศัยความตามอำนาจในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminalในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๗ กำหนดให้มีเขตอำนาจครอบคลุมเพียงอำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอขามทะเลสอ อำเภอครบุรี อำเภอโชคชัย อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย และอำเภอเสิงสาง ไม่มีเขตอำนาจในอำเภอสีคิ้วและสูงเนินอีกต่อไป สาเหตุที่ลดเขตอำนาจศาลแขวงเพราะมีการจัดตั้งศาลจังหวัดสีคิ้ว ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๒๕ และจะเปิดทำการในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๗ กำหนดให้ศาลจังหวัดสีคิ้วมีเขตอำนาจในอำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอปากช่อง และอำเภอด่านขุนทด แต่พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๒๐ กำหนดให้ศาลแขวงนครราชสีมาเขตอำนาจในอำเภอสีคิ้ว และอำเภอสูงเนินด้วย ผลจึงทำให้เขตอำนาจศาลซ้ำซ้อนและสับสน กล่าวคือ คดีที่เกิดขึ้นในอำเภอสีคิ้ว และอำเภอสูงเนินหาเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนครราชสีมา ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ศาลจังหวัดสีคิ้ว ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอสีคิ้ว แต่หากเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนครราชสีมาต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ศาลแขวงนครราชสีมา ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองนครราชสีมา ฉะนั้นเพราะความสับสนและไม่สะดวกแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่

เกี่ยวข้อง จึงแก้ไขเขตอำนาจศาลแขวงนครราชสีมาไม่ให้คลุมท้องที่อำเภอสีคิ้วและ
สูงเนินต่อไป

ต่อมาในปัจจุบันเนื่องจากการคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอบางอำเภอใน
จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอเมืองนครราชสีมาซึ่งเป็นที่ตั้งศาลแขวงนครราชสีมา
สะดวก และรวดเร็วขึ้น สมควรที่จะขยายเขตอำนาจศาลแขวงออกไปให้คลุมท้องที่
อำเภอต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยเสมอภาคและ
รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงมีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวงนครราชสีมา
โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๐ (วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา) เป็นต้นไป จึงมีผลให้ในปัจจุบันศาลแขวงนครราชสีมา
มีเขตอำนาจในอำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอขามทะเลสอ อำเภอครบุรี อำเภอ
โชคชัย อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย อำเภอเสิงสาง
อำเภอจักราช และอำเภอประทาย

ส่วนกิ่งอำเภอหนองบุญนาท เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๖ มีประกาศ
กระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖๔, ๖๕ ให้แบ่งท้องที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
ตั้งเป็นกิ่งอำเภอ ๑ แห่ง ชื่อว่า “กิ่งอำเภอหนองบุญนาท” มีเขตการปกครองรวม
๓ ตำบล คือ ตำบลหนองบุญนาท ตำบลสารภี และตำบลไทยเจริญ มีที่ว่าการกิ่งอำเภอ
ที่ตำบลหนองบุญนาท และให้อยู่เขตการปกครองของอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
ในเมื่อเดิมเขตอำนาจศาลแขวงครอบคลุมพื้นที่อำเภอโชคชัยทั้งหมด เมื่อกิ่งอำเภอ
หนองบุญนาทแยกตัวออกเป็นกิ่งอำเภอ แต่คงเป็นพื้นที่ในเขตอำนาจศาลแขวงนครราชสีมา
จึงถือว่ากิ่งอำเภอนี้ยังคงอยู่ในเขตอำนาจศาลแขวงเช่นเดิม และเขตอำนาจศาล
แขวงคงเป็นเช่นนี้ไม่เปลี่ยนแปลงจนทุกวันนี้

ที่ทำการศาลแขวงนครราชสีมา ตั้งอยู่ในอาคารเดียวกับศาลจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๓ และสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ ภูมิภาคที่ ๓ (จังหวัดนครราชสีมา) โดยอยู่ชั้นล่างของปีกด้านขวาของตัวอาคาร ประกอบด้วยห้องพิจารณาสองห้อง ห้องทำงานผู้พิพากษาหนึ่งห้อง และห้องทำงานฝ่ายธุรการหนึ่งห้อง (เท่านั้น) อยู่ใจกลางเมืองนครราชสีมา ในบริเวณเดียวกับหน่วยราชการอื่น เช่น ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา ที่ว่าการอำเภอเมือง ที่ทำการสรรพสามิตจังหวัด สำนักงานสรรพากรจังหวัด และศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา

รายนาม	ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๑. นายรัตน์ ศรีไกรวิน	๒๕๐๐ — ๒๕๐๑
๒. นายประพจน์ ธีระวัฒน์	๒๕๐๑ — ๒๕๐๓
๓. นายเดช วุฒิสงห์ชัย	๒๕๐๓ — ๒๕๐๖
๔. นายชวลิต สุขสบาย	๒๕๐๖ — ๒๕๐๘
๕. นายสุนทร วรรณแสง	๒๕๐๘ — ๒๕๑๑
๖. นายสถิตย์ สถานานนท์	๒๕๑๑ — ๒๕๑๓
๗. นายพิบูลย์ วัฒนสุนทร	๒๕๑๓ — ๒๕๑๔
๘. นายสกุล เศรษฐสุข	๒๕๑๔ — ๒๕๑๗
๙. นายปิ่นทิพย์ สุจริตกุล	๒๕๑๗ — ๒๕๑๘
๑๐. นายสำราญ ชื่นเจริญสุข	๒๕๑๘ — ๒๕๑๙
๑๑. นายชวลิต พรายภู	๒๕๑๙ — ๒๕๒๑
๑๒. นายประดิษฐ์ เอกมณี	๒๕๒๑ — ๒๕๒๓
๑๓. นายพิชัย เตโชพิทยากุล	๒๕๒๓ — ๒๕๒๖
๑๔. นายฤทธิรงค์ ปานรักษา	๒๕๒๖ — ๒๕๒๘

๑๕. นายสุนทร พิมพ์อักษร	๒๕๒๘ – ๒๕๒๙
๑๖. นายสุเทพ เจตนาการณ์กุล	๒๕๒๙ – ๒๕๓๐
๑๗. นายวิษณุ เหลือมสำราญ	๒๕๓๐ – ๒๕๓๑
๑๘. นายสมชัย จีงประเสริฐ	๒๕๓๑ – ปัจจุบัน

รายนามผู้พิพากษาศาลแขวงนครราชสีมา ปี ๒๕๓๒

๑. นางสาวเสาวลักษณ์ จิระรัตนานนท์
๒. นายศิริชัย จันทรสว่าง

จำศาลแขวงนครราชสีมา ปี ๒๕๓๒

นางสุภาพร อุดมฤทธาวุธ

การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์หมายถึง การติดต่อเผยแพร่ข่าวสารหรือนโยบายของหน่วยงานไปยังประชาชนอย่างมีแผนการและมีการกระทำที่ต่อเนื่องไปเพื่อสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน ในขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการตรวจสอบ ความคิดเห็น ความรู้ ความต้องการของประชาชน เพื่อสร้างความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานนั้นดำเนินงานไปได้ผลดี และสามารถปรับหน่วยงานให้สอดคล้องกับแนวความคิดของสังคมได้

นโยบายของกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

๑. ความเป็นมา

กระทรวงยุติธรรมได้เล็งเห็นว่าในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบงานศาลและกระทรวงยุติธรรมไม่เพียงพอ เพราะการทำงานของศาลและกระทรวงยุติธรรมมีลักษณะพิเศษ มีกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นผู้มียุติธรรมคดีหรือผู้ที่จำเป็นต้องมาติดต่อกับศาลจึงมักปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง หรือเข้าใจระบบการทำงานของศาลผิดพลาด เป็นเหตุให้มีผู้ฉวยโอกาสหลอกลวงเอาทรัพย์สินเงินทองเพื่อรับเป็นนายหน้าติดต่อแทน ทำให้ภาพพจน์ของศาลในสายตาบุคคลภายนอกต้องตกต่ำลง ซึ่งในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ กระทรวงยุติธรรมได้พิจารณาเห็นว่า ทางหนึ่งที่สามารถจะทำได้ คือการให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนให้มากขึ้น โดยเริ่มจากการประชาสัมพันธ์ในแต่ละศาลก่อน ด้วยการเพิ่มเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำศาลทั่วราชอาณาจักร และกำหนดให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำศาลเหล่านั้นให้บริการด้านข้อมูลต่าง ๆ ของศาลแก่ประชาชน โดยประชาชนที่มาติดต่อกับศาลสามารถสอบถามข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้ง

ช่วยบริการในด้านการเขียนคำร้อง คำแถลง เช่น คำร้องเกี่ยวกับการขอประกัน ผู้ต้องหาหรือจำเลย คำร้องขอเลื่อนคดี ฯลฯ ให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง แต่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำศาลจะไม่ให้คำปรึกษาในการดำเนินคดี การเขียนคำคู่ความหรือคำร้องในเรื่องสำคัญ หรือการอื่นซึ่งปกติเป็นหน้าที่ของทนายความ

นอกเหนือจากการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำศาลดังกล่าวแล้ว กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเพื่อจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของ กระทรวงยุติธรรมขึ้น ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานนี้เป็นศูนย์กลางของการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ ของศาล และกระทรวงยุติธรรม เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายสู่ ประชาชน และประสานงานกับสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงอีกด้วย

๒. นโยบายหลักในการประชาสัมพันธ์

กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดนโยบายหลักในการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้คือ

๒.๑ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายระบบศาล และ การทำงานของศาล และกระทรวงยุติธรรม เพื่อที่จะได้รับบริการจากศาลและ กระทรวงยุติธรรมโดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัด เป็นธรรม และเป็นกันเองโดยไม่ถูก ขูดรีด

๒.๒ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงความเคลื่อนไหว การปฏิบัติงานตลอดจนผลงาน ของศาล และกระทรวงยุติธรรมที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจ อันดีระหว่างศาล กระทรวงยุติธรรม และประชาชน

๒.๓ เมื่อให้ประชาชนรู้ถึงปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการทำงาน ของศาลและกระทรวงยุติธรรม เพื่อที่จะให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องดังกล่าว อันจะเป็นส่วนช่วยให้การพิจารณาพิพากษาคดีเกิดความ รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมยิ่งขึ้น

๒.๔ เพื่อป้องกันและขจัดบุคคลบางประเภทซึ่งฉวยโอกาสหลอกลวงเอาทรัพย์สินเงินทองจากประชาชนผู้มาติดต่อศาล หรือกระทรวงยุติธรรม และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในศาล

๒.๕ เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์แก่ข้าราชการตุลาการ และข้าราชการตุลาการของกระทรวงยุติธรรม พร้อมทั้งเสริมสร้างทัศนคติใหม่แก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการให้เข้าถึงและรับใช้ประชาชนมากยิ่งขึ้น

๒.๖ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานของศาลและกระทรวงยุติธรรม

คำแนะนำการขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยงานประชาสัมพันธ์ศาลจังหวัดนครราชสีมา

การขอให้ปล่อยชั่วคราว หรือที่เรียกว่า “ขอประกัน” ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาต่อศาลทำได้ ๒ ระยะ คือ

๑. ชั้นฝากขังระหว่างสอบสวน

เมื่อผู้ต้องหาถูกจับในความผิดฐานใดฐานหนึ่ง พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง (ไม่เกิน ๗ วัน สำหรับคดีที่ขึ้นศาลอาญา และศาลจังหวัด ไม่เกิน ๗๒ ชั่วโมงสำหรับคดีที่ขึ้นศาลแขวง ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมงสำหรับคดีที่ขึ้นศาลคดีเด็กและเยาวชน) หลังจากนั้นหากการสอบสวนยังไม่เสร็จ และจำเป็นต้องควบคุมผู้ต้องหาต่อไป พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการจะต้องร้องขอต่อศาล ให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนต่อไปอีก ซึ่งเรียกกันว่า “ฝากขัง”

กำหนดเวลาการขอฝากขังต่อศาล

การฝากขังในศาลคดีเด็กและเยาวชน มีกำหนดเวลาช่วงละ ๑๕ วัน ไม่เกิน ๔ ครั้ง

การฝากขังในศาลแขวง มีกำหนดเวลาช่วงละ ๖ วัน ไม่เกิน ๕ ครั้ง

การฝากขังในศาลอาญาหรือศาลจังหวัด ถ้าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกิน ๗ วัน แต่ถ้าอัตราโทษเกินกว่านี้ ศาลสั่งขังได้หลายครั้งติด ๆ กัน และครั้งละไม่เกิน ๑๒ วัน รวมทั้งหมดไม่เกิน ๔๘ วัน (๔ ครั้ง) เว้นแต่ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป ศาลสั่งขังได้รวมทั้งหมดไม่เกิน ๘๔ วัน (๗ ครั้ง)

เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลใด ผู้ต้องหาจะมีสิทธิขอให้ศาลปล่อยตัวชั่วคราวสำหรับระยะเวลาที่ศาลให้ฝากขังได้ ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า “ขอประกันตัว”

หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขอฝากขังต่อ ผู้ต้องหา ก็ขอประกันตัวต่อไปได้อีก

๒. ขั้นตอนพิจารณาของศาล

เมื่อศาลรับคำฟ้องของโจทก์และรับตัวจำเลยไว้พิจารณาคดีแล้ว จำเลยจะอยู่ในอำนาจของศาลตลอดไปจนกว่าจะเสร็จคดี แต่จำเลยมีสิทธิขอประกันตัวต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ถ้าเป็นการพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา จะยื่นต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีนั้น หรือยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็ได้

ใครมีสิทธิขอประกัน

๑. ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิขอประกันตัวเองโดยวางหลักทรัพย์

๒. ผู้อื่น ซึ่งเรียกกันว่า “นายประกัน” อาจยื่นคำร้องขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ โดยวางหลักทรัพย์เช่นเดียวกัน

เสียค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง

การขอประกันตัวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่ต้องวางเงินสดเป็นประกันค่าใช้จ่ายในการบังคับคดี จำนวน ๑,๐๐๐ บาท สำหรับศาลจังหวัด

นครราชสีมาเมื่อคดีเสร็จแล้วผู้ประกัน (นายประกัน) มีสิทธิ์ขอรับเงินสดคืนได้ในกรณีไม่ได้ผิดสัญญาประกัน ผู้ประกันสามารถขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ด้วยตัวเอง ไม่จำเป็นต้องจ้างวานผู้ใดเขียนให้ ถ้าสงสัยให้สอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาล

หลักทรัพย์ที่ใช้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลจังหวัดนครราชสีมา

๑. หนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก (ต้องมีใบประเมินราคาจากทางราชการแนบมาด้วย)
๒. เงินสด
๓. พันธบัตรรัฐบาลของธนาคารแห่งประเทศไทย
๔. สลากออมสินของธนาคารออมสิน
๕. ใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร (ต้องมีหนังสือรับรองยอดเงินฝากของธนาคารมาแสดงด้วย)
๖. เงินสดประกันค่าใช้จ่ายในการบังคับคดี จำนวน ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)

หลักฐานที่ต้องนำมาประกอบการขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลจังหวัดนครราชสีมา

๑. สำเนาทะเบียนบ้านของนายประกันและคู่สมรส
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของนายประกันและของคู่สมรส
๓. ให้คู่สมรสทำหนังสือให้ความยินยอมในการนำหลักทรัพย์มายืนประกันตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย
๔. ถ้าคู่สมรสตายหรือหย่าขาดจากกันก็ให้นำหลักฐานการเป็นหม้ายมาแสดงด้วย เช่น ใบมรณบัตรของสามีหรือภรรยา หรือใบหย่า

๕. ในการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยครั้งแรก เจ้าของหลักทรัพย์ประกัน ต้องมาดำเนินการยื่นขอประกันด้วยตนเอง จะมอบอำนาจให้บุคคลอื่น มาดำเนินการแทนไม่ได้

ศาลจะให้ประกันเสมอไปหรือไม่

คดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษไม่สูง หรือไม่ร้ายแรง เช่นลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ ถ้าศาลเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่หลบหนี การปล่อยชั่วคราวจะไม่เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดี และผู้ประกันมีหลักทรัพย์ที่เชื่อถือได้ ศาลจะอนุญาตให้ประกันในวันนั้นโดยตีราคาประกันตามสมควรแก่ข้อหา

คดีที่มีอัตราโทษสูงเกิน ๑๐ ปี เช่น ปล้นทรัพย์ หรือฆ่าผู้อื่น กฎหมายบัญญัติว่าศาลจะต้องสอบถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ ก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุอันสมควร ศาลจะงดการถามเสียก็ได้

อย่าหลงเชื่อผู้แอบอ้างว่าจะช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น ศาลจะใช้ดุลพินิจสั่งโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

นายประกันต้องปฏิบัติอย่างไร

๑. ให้ชื่อและที่อยู่อันแท้จริงต่อศาล

นายประกันต้องให้ชื่อและที่อยู่ที่แท้จริงต่อศาล ที่อยู่ต้องเป็นที่อยู่ในปัจจุบันและสามารถติดต่อได้ทันที หากมีการย้ายที่อยู่ต้องแจ้งให้ศาลทราบโดยเร็ว

๒. เชื้อสัญญาประกันและเซ็นทราบกำหนดส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย

เมื่อศาลอนุญาตให้ประกันตัว นายประกันต้องเซ็นสัญญาประกันไว้เป็นหลักฐาน และต้องเซ็นทราบกำหนดวันส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมายังศาลด้วย

๓. ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล

ในชั้นฝากขัง นายประกันต้องนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตนประกันไปส่งศาลในวันที่ครบกำหนดฝากขังแต่ละครั้ง

ในชั้นพิจารณาคดีของศาล เมื่อศาลนัดให้จำเลยไปศาลในวันใด ไม่ว่าจะเป็นการนัดสืบพยาน นัดฟังคำพิพากษา นัดไปสอบถาม หรือนัดเพื่อการอื่นใด นายประกันต้องนำจำเลยไปส่งศาลทุกครั้ง

หากนายประกันผิดนัดไม่สามารถนำผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาลตามที่กล่าวข้างต้น ศาลอาจถอนประกันและปรับนายประกันตามสัญญาทันที ฉะนั้นนายประกันจึงต้องคอยติดตามอยู่เสมอว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ที่ใดในระหว่างการประกันตัว

เมื่อศาลสั่งปรับนายประกัน

ในกรณีที่ศาลสั่งปรับนายประกันตามสัญญาประกัน นายประกันจะต้องนำเงินค่าปรับมาชำระต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ถ้านายประกันไม่นำเงินค่าปรับมาชำระให้ครบถ้วน ภายในเวลาที่ศาลกำหนด ศาลอาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระค่าปรับต่อไป และถ้าได้เงินไม่พอชำระค่าปรับ ศาลอาจยึดทรัพย์สินอื่นของนายประกันมาขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับจนครบ

นายประกันที่ศาลสั่งปรับตามสัญญาประกัน มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลได้ภายในเวลา ๑๕ วัน หรืออาจนำตัวจำเลยมาส่งศาลและขอลดค่าปรับต่อศาล

สัญญาประกันใช้ได้เพียงใด

ชั้นฝากขังระหว่างสอบสวน สัญญาประกันใช้ได้เท่าระยะเวลาการฝากขังแต่ละครั้ง กล่าวคือเมื่อครบฝากขังของแต่ละครั้ง หากนายประกันจะประกันตัวผู้ต้องหาต่อไปอีก ก็เพียงแต่ยื่นคำร้องต่อศาลว่าประสงค์จะประกันตัวผู้ต้องหาต่อไป โดยให้ถือหลักทรัพย์และสัญญาประกันเดิมทุกครั้งที่ไป

ชั้นพิจารณาของศาล สัญญาประกันใช้ได้ตลอดไปจนกว่าศาลนั้นจะพิพากษาคดี, มีการถอนประกัน หรือศาลสั่งเพิกถอนสัญญาประกัน

การขอถอนประกัน

นายประกันอาจขอถอนประกันได้เสมอพร้อมกับนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย มาส่งศาลเมื่อศาลอนุญาตแล้วความรับผิดชอบตามสัญญาประกันก็เป็นอันสิ้นสุด การคืนหลักทรัพย์ประกัน

เมื่อคดีถึงที่สุด หรือศาลอนุญาตให้ถอนประกัน หรือสัญญาประกันสิ้นสุดลง โดยเหตุอื่น เช่น ศาลเพิกถอนสัญญาประกัน ศาลพิพากษาจำคุกจำเลย จำเลยตาย ฯลฯ นายประกันย่อมขอรับหลักทรัพย์ประกันคืนจากศาลได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ใด ๆ ทั้งสิ้น

“มาศาลมีปัญหา รับปรึกษาประชาสัมพันธ์”

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coi.go.th)